

Живопис

Інструктивно-методичні матеріали
до лабораторних занять
1 курс

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

обов'язкової освітньої компоненти

ЖИВОПИС

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
1 курс

Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта
Предметна спеціальність	А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти
ННІ	педагогіки

Автори:
к.п.н. доцент Піддубна Оксана,
викладач Кирилук Дарина,

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «18» березня 2026 р. № 11
Завідувач кафедри _____ Оксана ПІДДУБНА

Житомир 2026

УДК 75:37.013.42(076.5)

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 10 від «24» квітня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Піддубна О.М., Кирилюк Д.М. Інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять обов'язкової освітньої компоненти «Живопис» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.12 Середня освіта. (Мистецтво в закладах освіти) 1 курс. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 66 с.

© Піддубна О. М., 2026

© Кирилюк Д. М. 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	10
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	11
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 1. Аналіз постановки та композиційні пошуки.	15
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 2. Конструктивний рисунок натюрморту.	16
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 3. Визначення тонових співвідношень.	17
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 4. Перша живописна прописка.	18
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 5. Уточнення просторових співвідношень.	19
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 6. Моделювання об'єму предметів.	20
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 7. Узагальнення та гармонізація живопису.	21
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8. Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з природи, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50). Заняття 8. Завершення роботи та аналіз.	22
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). Заняття 1. Ознайомлення з постановкою та композиційний аналіз.	23
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на	24

виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 2.** Побудова рисунка натюрморту.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 3.** Визначення тональних співвідношень. 25

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 4.** Розвиток кольорово-тональних відношень. 26

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 5.** Формування об'єму предметів. 27

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 6.** Передача матеріальності предметів. 28

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 7.** Узагальнення живописного рішення. 29

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16. Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60). **Заняття 8.** Завершення роботи. 30

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). **Заняття 1.** Пошук ідеї та композиційного рішення. 31

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). **Заняття 2.** Побудова композиції на форматі. 32

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). **Заняття 3.** Визначення тональної структури композиції. 33

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). **Заняття 4.** Розвиток кольорових співвідношень. 34

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», 35

або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). Заняття 5. Передача об'єму та простору.	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №22. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). Заняття 6. Опрацювання деталей та матеріальності.	36
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №23. Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60). Заняття 7. Узагальнення та завершення композиції.	37
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №24. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою.	38
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №25. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 2. Конструктивна побудова натюрморту.	39
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №26. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 3. Визначення тональних співвідношень.	40
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №27. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 4. Розвиток кольорових відношень.	41
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №28. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 5. Передача об'єму предметів.	42
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №29. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 6. Передача матеріальності предметів.	43
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №30. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 7. Узагальнення живописного рішення.	44
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №31. ТЕМА: Виконання акварельного натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60). Заняття 8. Завершення живописної роботи.	45
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №32. Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за	46

- розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 1.** Ознайомлення з натюрмортною постановкою. **ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №33.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 2.** Конструктивна побудова натюрморту. 47
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №34.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 3.** Визначення тональних співвідношень. 48
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №35.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 4.** Розвиток кольорових відношень. 49
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №36.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 5.** Передача об'єму предметів. 50
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №37.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 6.** Передача матеріальності предметів. 51
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №38.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). **Заняття 7.** Узагальнення живописного рішення. 52
- ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №39.** Тема: Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, 53

просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60). Заняття 8. Завершення живописної роботи.	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №40. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою.	54
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №41. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 2. Конструктивна побудова натюрморту.	55
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №42. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 3. Визначення тональних співвідношень.	56
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №43. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 4. Розвиток кольорових відношень.	57
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №44. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 5. Передача об'єму предметів.	58
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №45. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 6. Передача матеріальності предметів.	59
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №46. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 7. Узагальнення живописного рішення.	60
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №47. Тема: Виконання акварельного натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60). Заняття 8. Завершення живописної роботи.	61
КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ	62
ЛІТЕРАТУРА	64

ВСТУП

Освітня компонента «Живопис» посідає важливе місце у системі професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності **A4 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)**. Її зміст спрямований на формування художньо-творчих компетентностей майбутніх учителів мистецьких дисциплін, розвиток професійного мислення, здатності до образотворчої діяльності та використання мистецьких засобів у педагогічній практиці. Вивчення живопису забезпечує засвоєння основних закономірностей колористики, композиції, просторового та тонового моделювання форми, а також опанування технік і технологій роботи з художніми матеріалами. Особливе значення має формування здатності передавати на площині тривимірність предметного середовища, враховуючи умови освітлення, кольорові взаємовідношення та закономірності повітряної перспективи.

Лабораторні роботи з освітньої компоненти «Живопис» спрямовані на практичне засвоєння теоретичних положень образотворчого мистецтва та розвиток художньо-творчих умінь здобувачів вищої освіти. У процесі їх виконання студенти набувають навичок роботи з кольором, вивчають закономірності побудови живописного зображення, удосконалюють вміння передавати форму, об'єм, фактуру і матеріальність предметів засобами живопису. Важливим аспектом є формування цілісного зорового сприйняття природи, вміння визначати композиційний центр, тонові та кольорові відношення між елементами постановки.

Інструктивно-методичні матеріали розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Живопис» і призначено для організації лабораторних занять та самостійної роботи студентів. У матеріалах подано методичні рекомендації щодо підготовки до лабораторних робіт, опис послідовності виконання живописних завдань, вимоги до оформлення навчальних робіт, а також критерії оцінювання результатів навчально-творчої діяльності. Запропонована система лабораторних завдань охоплює основні етапи опанування академічного живопису: виконання короткочасних етюдів, вивчення закономірностей кольору та колориту, передавання об'єму і простору, створення натюрмортних композицій різної складності, а також дослідження матеріальності предметів і впливу освітлення на колористичне вирішення живописного зображення. Зміст інструктивно-методичних матеріалів спрямований на розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти, формування професійних компетентностей у галузі образотворчого мистецтва та підготовку майбутніх учителів до ефективної організації художньо-педагогічної діяльності в закладах освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Кожен здобувач вищої освіти має виконати обов'язкові завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами до лабораторних робіт, методичними рекомендаціями до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабусом, навчальною та робочою програмою освітньої компоненти.

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються в балах, відповідно до виду діяльності. Визначений мінімум балів, який необхідно набрати для отримання заліку в I-му та II-му семестрах, зазначений в робочій програмі навчальної дисципліни.

Показники, що враховуються під час оцінювання

1. Композиційне вирішення: розміщення предметів на площині; композиційний центр; цілісність композиції.
2. Побудова форми і пропорції: правильність конструкції предметів; передача просторових співвідношень.
3. Передача об'єму та простору: світлотіньові відношення; тональна градація; повітряна перспектива.
4. Колористичне вирішення: гармонія кольорів; теплі і холодні відношення; передача рефлексів.
5. Матеріальність та фактура: передача властивостей різних матеріалів; відображення світла та поверхні предметів.
6. Володіння технікою живопису: техніка акварелі; чистота кольору; культура живописного письма.
7. Творчий рівень виконання: художня виразність; індивідуальне рішення роботи.

Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час лабораторних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах Максимальна кількість балів: 10.

Критерії оцінювання
Модуль I. Теоретичні основи акварельного живопису. Натюрморт.
1 курс

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 7	СР		
8	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 1	СР		
10	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 2	СР		
11	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 3	СР		
12	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 4	СР		
13	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 5	СР		
14	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 6	СР		
15	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 7	СР		
16	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
17	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 1	СР		
18	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 2	СР		
19	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 3	СР		
20	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 4	СР		
21	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 5	СР		
22	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 6	СР		
23	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 7			МР
Разом 46		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Критерії оцінювання
Модуль II. Виконання натюрморту.
1 курс

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	T/CP	T/ЛР	MP
			100	100	100
1	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 1	CP		
2	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 2	CP		
3	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 3	CP		
4	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 4	CP		
5	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 5	CP		
6	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 6	CP		
7	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 7	CP		
8	2	Тема 10./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 1	CP		
10	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 2	CP		
11	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 3	CP		
12	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 4	CP		
13	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 5	CP		
14	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 6	CP		
15	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 7	CP		
16	2	Тема 11./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
17	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 1	CP		
18	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 2	CP		
19	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 3	CP		
20	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 4	CP		
21	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 5	CP		
22	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 6	CP		
23	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 7	CP		
24	2	Тема 12./ Лабораторне заняття 8			MP
Разом 48		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- CP – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- MP – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	Здобувач демонструє високий рівень художньо-практичної підготовки. Роботи виконані технічно професійно та творчо. Композиція цілісна, пропорції точні, об'єм і простір переконливо передані засобами кольору і тону. Впевнено використовує техніки акварельного живопису, передає матеріальність предметів, фактуру та світлотіньові співвідношення. Робота відзначається художньою виразністю, колористичною гармонією та творчою інтерпретацією природи. Допускаються лише незначні неточності.
<i>Добре</i>		82-89	B	Робота виконана на достатньо високому художньому рівні. Правильно передані основні пропорції, об'єм та простір. Колірні та тональні відношення загалом вирішені правильно. Техніка акварелі застосована впевнено, проте наявні окремі незначні недоліки у передачі матеріальності, світлотіні або композиційної цілісності.
		74-81	C	Робота загалом виконана правильно, але містить певні помилки. Передача об'єму, пропорцій або кольорових відношень частково неточна. Композиція та простір вирішені задовільно, проте бракує цілісності або виразності. Техніка живопису застосована на середньому рівні.
<i>Задовільно</i>		64-73	D	Робота виконана на базовому рівні. Спостерігаються помилки у пропорціях, тональних або кольорових відношеннях. Передача простору та об'єму недостатньо переконлива. Композиція частково порушена. Техніка живопису використовується обмежено, художня виразність слабка.
		60-63	E	Робота відповідає мінімальним вимогам. Студент демонструє базові навички роботи з матеріалами, але робота має значні недоліки: слабка передача об'єму, неточні пропорції, порушення колористичної гармонії та композиції.
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	Робота виконана на низькому рівні. Значні помилки у побудові форми, пропорціях та передачі об'єму. Відсутня цілісність композиції, колористичні відношення не витримані. Студент частково володіє технікою живопису та потребує повторного виконання завдання.
		1-34	F	Робота не відповідає вимогам навчальної дисципліни. Відсутнє розуміння основ композиції, кольору та тону. Не сформовані базові навички роботи з живописними матеріалами. Необхідне повторне вивчення курсу.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль I	$M_{\%I} = (30 \%)$
Модуль II	$M_{\%II} = (30 \%)$
Сума	60

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ЗО = ПОМ$$

Теми лабораторних занять та кількість годин

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).	16
2	Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності. Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).	16
3	Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).	14
1 семестр		46
4	Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).	16
5	Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).	16
6	Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).	16
2 семестр		48
Всього:		94

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: ознайомити здобувачів освіти з постановкою натюрморту, сформувати навички аналізу натури, визначення композиційного розташування предметів на площині аркуша, встановлення пропорційних співвідношень між елементами натюрморту та виконання попередніх композиційних начерків.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційні пошуки

Зміст роботи:

- Ознайомлення з натюрмортною постановкою.
- Аналіз композиції, освітлення, просторового розміщення предметів.
- Визначення композиційного центру та основних пропорційних співвідношень предметів.
- Виконання декількох невеликих композиційних начерків (ескізів) для визначення формату та розміщення зображення.
- Вибір оптимального композиційного рішення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: сформувати вміння виконувати конструктивно-пропорційний рисунок натюрморту на форматі 40×50, правильно передавати загальну форму предметів побуту та драперії, визначати їх розміщення у просторі та встановлювати основні пропорційні співвідношення.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивний рисунок натюрморту

Зміст роботи:

- Перенесення обраної композиції на формат 40×50.
- Побудова загальної форми предметів натюрморту.
- Уточнення пропорцій, перспективи та взаємного розташування предметів.
- Намічання основних ліній складок драперії.
- Визначення загальних світлотіньових мас.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: навчити здобувачів визначати основні тонові відношення у натюрморті, встановлювати співвідношення світла і тіні, передавати загальний тональний стан постановки засобами акварельного живопису

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тонових співвідношень

Зміст роботи:

- Аналіз тональної структури натюрморту.
- Визначення найсвітліших і найтемніших ділянок композиції.
- Намічання загального тонального стану постановки.
- Початок роботи аквареллю – легка підкладка кольору (перша прописка).

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: розвивати навички роботи аквареллю на етапі першої живописної прописки, навчити узагальнено передавати локальний колір предметів та основні тонові співвідношення між об'єктами натюрморту і фоном

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Перша живописна прописка

Зміст роботи:

- Узагальнене нанесення основних кольорових плям.
- Передача локальних кольорів предметів.
- Встановлення основних тонових співвідношень між предметами, драперією та фоном.
- Робота широкими узагальненими мазками.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: сформувати вміння передавати просторові співвідношення предметів у натюрморті, поглиблювати тональні контрасти та уточнювати кольорові відношення між предметами побуту, драперією та фоном.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Уточнення просторових співвідношень

Зміст роботи:

- Поглиблення тонових відношень у композиції.
- Уточнення кольорових співвідношень між предметами.
- Передача повітряної перспективи та просторової глибини натюрморту.
- Уточнення форми складок драперії.

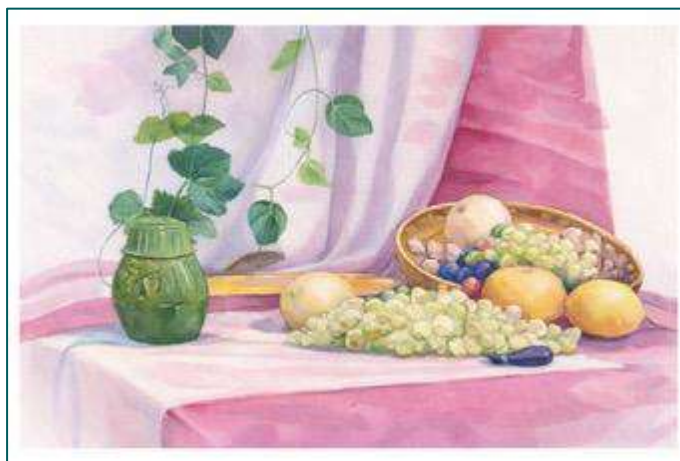
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: розвивати навички моделювання об'єму предметів засобами світлотіньових та кольорових відношень, удосконалювати передачу матеріальності предметів і складок драперії.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Моделювання об'єму предметів

Зміст роботи:

- Передача об'єму предметів засобами світлотіні.
- Уточнення кольорових переходів на поверхнях предметів.
- Робота над матеріальністю предметів побуту.
- Опрацювання деталей у межах загальної живописної цілісності.

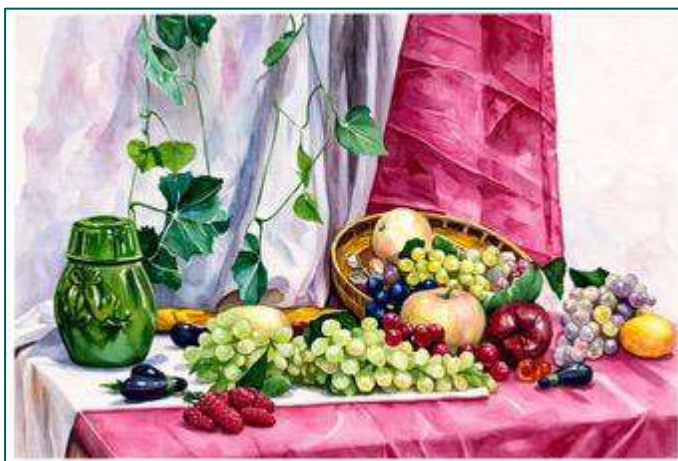
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: удосконалити вміння здобувачів уточнювати живописне рішення натюрморту, узгоджувати кольорові та тонові співвідношення всіх елементів композиції, досягати цілісності живописного зображення.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення та гармонізація живопису

Зміст роботи:

- Узгодження кольорових і тонових співвідношень у всій композиції.
- Посилення композиційного центру.
- Узагальнення другорядних деталей.
- Досягнення цілісності живописного рішення натюрморту.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 8.

Тема: Етюди простих й складних предметів побуту. Натюрморт з предметів побуту та драперії з натури, на виявлення просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 40/50).

Мета: завершити роботу над натюрмортом, узагальнити просторові та тонові співвідношення, удосконалити колористичну єдність композиції та здійснити аналіз і оцінювання виконаної роботи.

Матеріал: акварель

Формат: 40 × 50 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення роботи та аналіз

Зміст роботи:

- Остаточне уточнення кольорових та тонових співвідношень.
- Узагальнення форм і живописних плям.
- Перевірка роботи на відстані для оцінки цілісності композиції.
- Аналіз виконаної роботи та обговорення результатів.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Ознайомити здобувачів освіти з натюрмортною постановкою, сформувані навички аналізу композиції, освітлення та просторового розміщення предметів; навчити визначати композиційний центр, пропорційні співвідношення та виконувати композиційні ескізи для пошуку оптимального розміщення зображення у форматі.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Ознайомлення з постановкою та композиційний аналіз

Зміст роботи:

1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою.
2. Аналіз композиції, освітлення та просторового розміщення предметів.
3. Визначення композиційного центру постановки.
4. Виявлення основних пропорційних співвідношень предметів.
5. Аналіз характеру форм великих і малих предметів.
6. Виконання 2-4 композиційних ескізів для пошуку оптимального формату та розміщення зображення на площині аркуша.
7. Вибір найкращого композиційного рішення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати вміння конструктивно будувати натюрморт на площині аркуша, правильно передавати пропорції та взаємне розташування предметів, визначати просторові плани композиції та намічати основні складки драперії як основу для подальшої живописної роботи.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Побудова рисунка натюрморту

Зміст роботи:

1. Перенесення обраної композиції на формат 50×60.
2. Легка конструктивна побудова предметів.
3. Уточнення пропорцій і взаємного розташування предметів.
4. Визначення лінії горизонту та просторових планів.
5. Уточнення характеру силуетів та основних конструктивних осей предметів.
6. Намічання основних складок драперії.
7. Завершення підготовчого академічного рисунка під акварель.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів аналізувати тональну структуру натюрморту, визначати найсвітліші та найтемніші ділянки композиції, встановлювати загальний тональний стан постановки та виконувати першу підкладку кольору аквареллю.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тональних співвідношень

Зміст роботи:

1. Аналіз тональної структури натюрморту.
2. Виявлення найсвітліших і найтемніших ділянок композиції.
3. Визначення загального тонального стану постановки.
4. Узагальнене позначення основних світлотіньових мас.
5. Виконання першої легкої підкладки кольору (першої прописки) аквареллю.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути вміння поглиблювати тональні та кольорові співвідношення між предметами, передавати просторову глибину натюрморту та уточнювати форму предметів і складок драперії засобами акварельного живопису.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток кольорово-тональних відношень

Зміст роботи:

1. Поглиблення тональних співвідношень між предметами.
2. Уточнення кольорових співвідношень у композиції.
3. Виявлення просторових планів (передній, середній, задній).
4. Передача повітряної перспективи.
5. Уточнення характеру складок драперії.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати навички передавання об'ємної форми предметів засобами світлотіні, уточнення кольорових переходів на поверхнях предметів та встановлення гармонійних тональних співвідношень у композиції.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Формування об'єму предметів

Зміст роботи:

1. Передача об'єму предметів засобами світлотіні.
2. Поступове посилення контрасту світла і тіні.
3. Уточнення кольорових переходів на поверхні предметів.
4. Розвиток просторових відношень між предметами.
5. Робота над узгодженням кольорових мас.

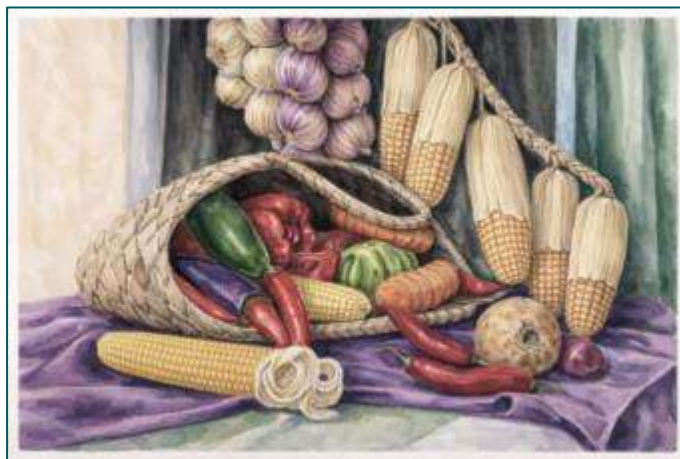
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів передавати фактуру і матеріальність різних предметів побуту (кераміка, дерево, тканина, плоди) засобами акварелі, розвивати вміння працювати над деталями без порушення загальної живописної цілості.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Передача матеріальності предметів

Зміст роботи:

1. Робота над фактурою та матеріальністю предметів:
  - кераміки
  - дерева
  - тканини
  - плодів
2. Уточнення характеру мазків та кольорових нюансів.
3. Опрацювання деталей предметів у межах загальної живописної цілості.

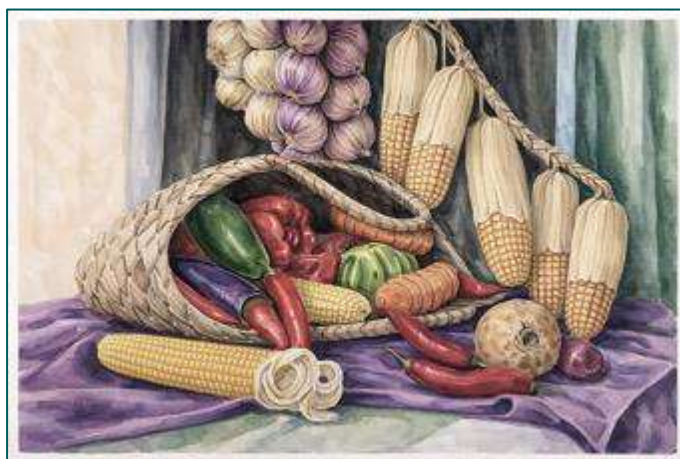
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 15

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути здатність узгоджувати кольорові та тонові відношення в усій композиції, посилювати композиційний центр та узагальнювати другорядні елементи для досягнення гармонійного живописного рішення натюрморту.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення живописного рішення

Зміст роботи:

1. Узгодження кольорових і тонових співвідношень у всій композиції.
2. Посилення композиційного центру натюрморту.
3. Узагальнення другорядних деталей.
4. Підпорядкування деталей загальному живописному рішенню.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 16

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності.
Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60).

Мета: Закріпити практичні навички роботи аквареллю, довести живописну роботу до завершеного стану, досягти цілісності композиції, гармонійності кольорових і тональних співвідношень та виразної передачі об'єму, простору і матеріальності предметів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення роботи

Зміст роботи:

1. Остаточне уточнення просторових і тональних відношень.
2. Коригування кольорової гармонії композиції.
3. Досягнення цілісності живописного рішення натюрморту.
4. Усунення надмірної деталізації.
5. Підготовка роботи до перегляду та аналізу.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 17

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати вміння творчо осмислювати задану тему, розвивати навички пошуку художнього образу, аналізу композиційних варіантів та створення ескізів для визначення оптимального композиційного рішення тематичної композиції.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 1. Пошук ідеї та композиційного рішення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з темою творчого завдання.
- Аналіз художнього змісту поняття «холод» (стан природи, атмосфера, емоційний образ).
- Визначення характеру майбутньої композиції (пейзаж, інтер'єр, тематична сцена, натюрморт тощо).
- Пошук композиційного рішення.
- Виконання 3-5 невеликих композиційних ескізів.
- Визначення: композиційного центру; співвідношення мас; розташування основних елементів композиції.
- Вибір оптимального ескізу для подальшої роботи.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 18

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів правильно компоувати зображення на площині аркуша формату 50×60, визначати основні пропорції, взаємне розташування елементів композиції та намічати конструктивну побудову об'єктів майбутнього живописного твору.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 2. Побудова композиції на форматі

Зміст роботи:

- Перенесення обраного композиційного рішення на формат 50×60.
- Легка конструктивна побудова основних форм композиції.
- Визначення: пропорцій зображуваних об'єктів; співвідношення планів; просторового розміщення елементів.
- Уточнення силуетів основних форм.
- намічання головних світлотіньових мас.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 19

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати вміння аналізувати тональну структуру композиції, визначати співвідношення світла і тіні, встановлювати загальний тональний стан роботи та виконувати першу легку акварельну підкладку кольору.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тональної структури композиції

Зміст роботи:

- Аналіз тональної організації композиції.
- Визначення: найсвітліших ділянок; найтемніших акцентів; загального тонального стану.
- намічання основних світлотіньових співвідношень.
- Виконання першої легкої акварельної підкладки кольору (першої прописки).
- Визначення загальної холодної колористичної гами.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 20

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвивати навички передавання кольорових і тональних співвідношень у композиції, створення холодної колористичної гами та формування просторових планів засобами акварельного живопису.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток кольорових співвідношень.

Зміст роботи:

- Поглиблення кольорових та тональних співвідношень.
- Формування холодної кольорової гами (блакитні, сині, фіолетові, сіро-холодні відтінки).
- Передача просторових планів композиції.
- Уточнення великих кольорових площин.
- Робота над взаємозв'язком кольорів у композиції.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 21

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів передавати об'єм форм, просторову глибину композиції та атмосферний стан теми «Холод» за допомогою світлотіньових і кольорових переходів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 5. Передача об'єму та простору

Зміст роботи:

- Передача об'ємної форми зображуваних об'єктів засобами світлотіні.
- Уточнення кольорових переходів.
- Робота над просторовою глибиною композиції.
- Передача атмосферного стану холоду (повітря, іній, сніг, холодне освітлення).
- Уточнення основних форм композиції.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 22

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути вміння працювати над фактурою та матеріальністю зображуваних об'єктів, уточнювати деталі композиції та підпорядковувати їх загальному живописному рішення.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 6. Опрацювання деталей та матеріальності

Зміст роботи:

- Уточнення дрібніших елементів композиції.
- Робота над матеріальністю та фактурою об'єктів: снігу; льоду; тканини; рослин або предметів.
- Посилення композиційного центру.
- Узгодження кольорових і тональних співвідношень.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 23

Тема: Тематична композиція на тему «Холод», або тема за вибором здобувачів (акварель, розмір 50/60).

Мета: Закріпити навички роботи в техніці акварелі, узгодити кольорові та тональні співвідношення всієї композиції, підсилити композиційний центр і довести живописну роботу до цілісного художнього завершення.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення та завершення композиції

Зміст роботи:

- Завершення живописної роботи.
- Узгодження всіх елементів композиції.
- Узагальнення другорядних деталей.
- Підсилення художньої виразності композиції.
- Досягнення цілісності живописного рішення.
- Підготовка роботи до перегляду та аналізу.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 24

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Ознайомити здобувачів освіти з натюрмортною постановкою, сформуванню вміння аналізувати композицію, освітлення та просторове розміщення предметів, визначати композиційний центр і пропорційні співвідношення елементів постановки, а також розвивати навички виконання композиційних ескізів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою

Зміст роботи:

- Ознайомлення з натюрмортною постановкою та її тематикою.
- Аналіз: композиції постановки; характеру освітлення; взаємного розташування предметів.
- Визначення: композиційного центру; головних і другорядних елементів композиції.
- Аналіз співвідношення великих і малих форм.
- Виконання 2-3 композиційних ескізів для визначення формату та розміщення зображення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 25

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати навички конструктивної побудови натюрморту на площині аркуша, навчити правильно передавати пропорції та взаємне розташування предметів, зокрема предмета циліндричної форми, а також визначати основні просторові плани композиції.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова натюрморту

Зміст роботи:

- Перенесення обраного композиційного рішення на формат 50×60.
- Легка конструктивна побудова предметів.
- Визначення: пропорцій предметів; співвідношення їх розмірів.
- Побудова предмета циліндричної форми.
- Намічання основних складок драперії.
- Уточнення силуетів та просторових планів.

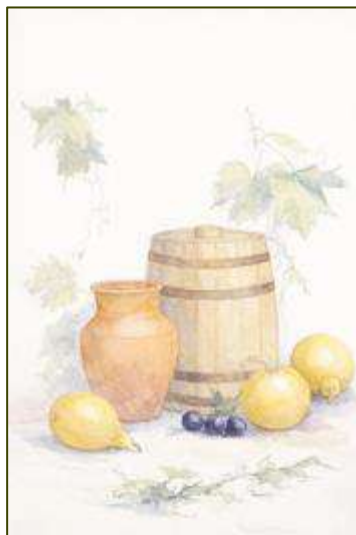
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 26

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів аналізувати тональну структуру натюрморту, визначати співвідношення світлих і темних ділянок композиції, встановлювати загальний тональний стан постановки та виконувати першу акварельну підкладку кольору.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тональних співвідношень

Зміст роботи:

- Аналіз тональної структури натюрморту.
- Визначення: найсвітліших ділянок; найтемніших акцентів.
- Намічання загального тонального стану композиції.
- Визначення характеру холодного або теплового колориту постановки.
- Виконання першої легкої підкладки кольору (першої прописки).

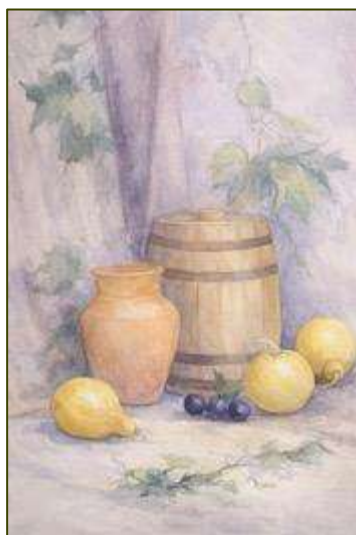
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 27

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвивати вміння передавати кольорові й тональні відношення між предметами натюрморту, формувати відчуття теплового або холодного колориту композиції та вдосконалювати навички роботи акварельними фарбами.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток кольорових відношень

Зміст роботи:

- Поглиблення кольорових і тональних співвідношень.
- Робота над великими кольоровими площинами.
- Передача просторових планів композиції.
- Уточнення кольорових співвідношень між предметами та драперією.
- Формування загальної кольорової гармонії.

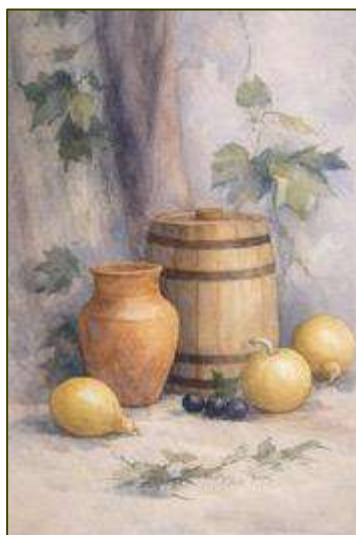
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 28

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати навички передавання об'ємної форми предметів засобами світлотіні та кольорових переходів, навчити відтворювати округлі та циліндричні форми предметів у живописному зображенні.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Передача об'єму предметів

Зміст роботи:

- Передача об'ємної форми предметів засобами світлотіні.
- Уточнення кольорових переходів на поверхнях предметів.
- Посилення тональних контрастів.
- Робота над предметом циліндричної форми (передача округлості форми).

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 29

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути вміння передавати фактуру та матеріальність різних предметів побуту, фруктів або овочів і драперії засобами акварельного живопису, а також уточнювати кольорові та тональні нюанси зображення.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Передача матеріальності предметів

Зміст роботи:

- Робота над фактурою різних матеріалів: кераміки; плетених поверхонь; металу або дерева; фруктів чи овочів; тканини драперії.
- Уточнення кольорових нюансів.
- Опрацювання деталей без порушення загальної композиційної цілісності.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 30

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити узгоджувати кольорові та тональні співвідношення у всій композиції, посилювати композиційний центр та узагальнювати другорядні деталі для досягнення гармонійного живописного рішення.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення живописного рішення

Зміст роботи:

- Узгодження кольорових і тональних співвідношень у композиції.
- Підсилення композиційного центру.
- Узагальнення другорядних деталей.
- Гармонізація кольорового рішення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 31

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Закріпити практичні навички роботи в техніці акварелі, довести живописну роботу до завершеного стану, досягти цілісності композиції та виразної передачі об'єму, простору і матеріальності предметів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення живописної роботи

Зміст роботи:

- Остаточне уточнення кольорових і тональних відношень.
- Поглиблення просторової глибини натюрморту.
- Досягнення цілісності живописного рішення.
- Завершення роботи та підготовка її до перегляду.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 32

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Ознайомити здобувачів освіти з натюрмортною постановкою, сформувати вміння аналізувати композицію, освітлення та просторове розміщення предметів, визначати композиційний центр і пропорційні співвідношення елементів постановки, а також розвивати навички виконання композиційних ескізів.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою

Зміст роботи:

- Ознайомлення з натюрмортною постановкою та її тематикою.
- Аналіз: композиції постановки; характеру освітлення; взаємного розташування предметів.
- Визначення: композиційного центру; головних і другорядних елементів композиції; аналіз співвідношення великих і малих форм.
- Виконання 2-3 композиційних ескізів для визначення формату та розміщення зображення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 33

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Сформувати навички конструктивної побудови натюрморту на площині аркуша, навчити правильно передавати пропорції та взаємне розташування предметів, зокрема предмета циліндричної форми, а також визначати основні просторові плани композиції.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова натюрморту

Зміст роботи:

- Перенесення обраного композиційного рішення на формат 50×60.
- Легка конструктивна побудова предметів.
- Визначення: пропорцій предметів; співвідношення їх розмірів.
- Побудова предметів овальної форми.
- Намічання основних складок драперії.
- Уточнення силуетів та просторових планів.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 34

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Навчити здобувачів аналізувати тональну структуру натюрморту, визначати співвідношення світлих і темних ділянок композиції, встановлювати загальний тональний стан постановки та виконувати першу акварельну підкладку кольору.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тональних співвідношень

Зміст роботи:

- Аналіз тональної структури натюрморту.
- Визначення: найсвітліших ділянок; найтемніших акцентів.
- Намічання загального тонального стану композиції.
- Визначення характеру холодного або теплого колориту постановки.
- Виконання першої легкої підкладки кольору (першої прописки), нанесення маскуючої рідини, або контуру восковими олівцями.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 35

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Розвивати вміння передавати кольорові й тональні відношення між предметами натюрморту, формувати відчуття теплого або холодного колориту композиції та вдосконалювати навички роботи акварельними фарбами.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток кольорових відношень

Зміст роботи:

- Поглиблення кольорових і тональних співвідношень.
- Робота над великими кольоровими площинами.
- Передача просторових планів композиції.
- Уточнення кольорових співвідношень між предметами та драперією.
- Формування загальної кольорової гармонії.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 36

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Сформувати навички передавання об'ємної форми предметів засобами світлотіні та кольорових переходів, навчити відтворювати округлі та циліндричні форми предметів у живописному зображенні.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Передача об'єму предметів

Зміст роботи:

- Передача об'ємної форми предметів засобами світлотіні.
- Уточнення кольорових переходів на поверхнях предметів.
- Посилення тональних контрастів.
- Робота над предметом циліндричної форми (передача округлості форми).

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 37

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Розвинути вміння передавати фактуру та матеріальність різних предметів побуту, фруктів або овочів і драперії засобами акварельного живопису, а також уточнювати кольорові та тональні нюанси зображення.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Передача матеріальності предметів

Зміст роботи:

- Робота над фактурою різних матеріалів: кераміки; плетених поверхонь; металу або дерева; фруктів чи овочів; тканини драперії.
- Уточнення кольорових нюансів.
- Опрацювання деталей без порушення загальної композиційної цілісності.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 38

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Навчити узгоджувати кольорові та тональні співвідношення у всій композиції, посилювати композиційний центр та узагальнювати другорядні деталі для досягнення гармонійного живописного рішення.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення живописного рішення

Зміст роботи:

- Узгодження кольорових і тональних співвідношень у композиції.
- Підсилення композиційного центру.
- Узагальнення другорядних деталей.
- Гармонізація кольорового рішення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 39

Тема: Виконання натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів (акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі, розмір 50/60).

Мета: Закріпити практичні навички роботи в техніці акварелі, довести живописну роботу до завершеного стану, досягти цілісності композиції та виразної передачі об'єму, простору і матеріальності предметів.

Матеріал: акварель, акварельні олівці, воскові олівці, резервуюча (маскуюча) рідина, сіль, медіум для акварелі.

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення живописної роботи

Зміст роботи:

- Остаточне уточнення кольорових і тональних відношень.
- Поглиблення просторової глибини натюрморту.
- Досягнення цілісності живописного рішення.
- Завершення роботи та підготовка її до перегляду.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 40

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту, один з яких має циліндричну форму, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (акварель, розмір 50/60).

Мета: Ознайомити студентів із постановкою натюрморту зі скляних предметів побуту, сформувати вміння аналізувати композицію, визначати пропорції предметів, їх розміщення у форматі аркуша та просторові співвідношення між ними.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 1. Ознайомлення з натюрмортною постановкою

Зміст роботи:

- Проаналізувати постановку натюрморту зі скляних предметів побуту.
- Визначити композиційний центр та основні групи предметів.
- Виконати композиційний пошук у форматі аркуша (50×60).
- Легкими лініями намітити загальні пропорції та розміщення предметів.
- Визначити лінію горизонту та основні просторові співвідношення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 41

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути навички конструктивної побудови предметів натюрморту, уточнення пропорцій, перспективи та взаємного розташування об'єктів у просторі з урахуванням особливостей форми скляних предметів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова натюрморту

Зміст роботи:

- Уточнити конструктивну побудову предметів.
- Передати правильні пропорції скляних форм (чашка, банка, посуд).
- Намітити осі симетрії скляних предметів.
- Уточнити перспективу круглих форм (еліпси).
- Завершити лінійний рисунок натюрморту.

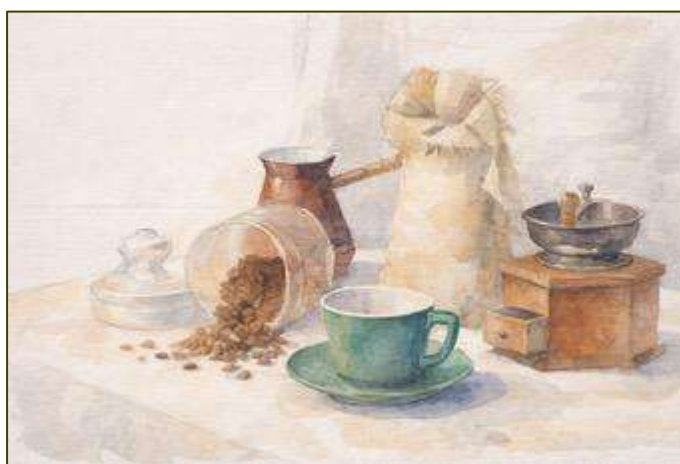
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 42

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити студентів визначати світлотіньову структуру натюрморту, виявляти об'єм предметів за допомогою тональних відношень та аналізувати характер освітлення і рефлексів

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 3. Визначення тональних співвідношень

Зміст роботи:

- Проаналізувати характер освітлення натюрморту.
- Визначити основні світлові та тіньові відношення.
- Легкими акварельними заливками намітити загальні тональні маси.
- Виявити об'єм предметів через світлотінь.
- Позначити падаючі тіні.

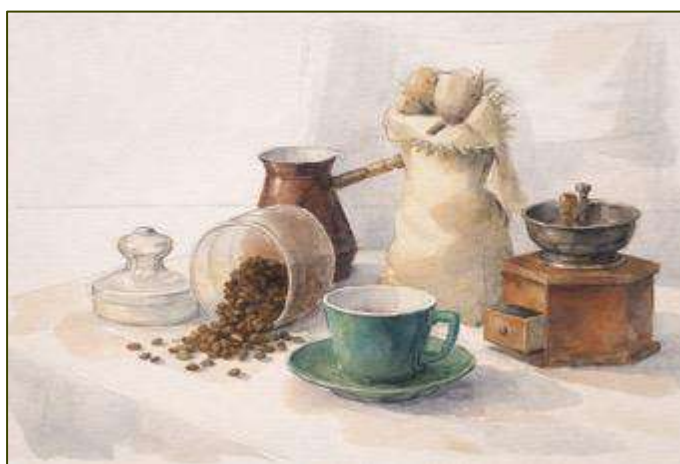
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 43

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Сформувати вміння передавати кольорові відношення в акварельному живописі, закладати загальний колористичний лад роботи та визначати взаємозв'язок кольору і тону у натюрморті.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток кольорових відношень

Зміст роботи:

- Визначити загальний колористичний лад натюрморту.
- Виконати перші кольорові заливки основних площин.
- Передати кольорові співвідношення між предметами та фоном.
- Намітити тепло-холодні відношення кольору.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 44

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Розвинути навички передачі матеріальності предметів (скло, кераміка, метал, тканина) засобами акварельної техніки, передавати прозорість, відблиски та світлові ефекти скляних поверхонь.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 5. Передача об'єму предметів

Зміст роботи:

- Розпочати детальніше опрацювання предметів.
- Передати прозорість скла засобами акварелі.
- Виявити відблиски, рефлекси та переломи світла на скляних поверхнях.
- Поглибити кольорові й тональні співвідношення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 45

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Удосконалити вміння передавати простір і повітряне середовище натюрморту, поглиблювати кольорові та тональні відношення, уточнювати форму і об'єм предметів.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 6. Передача матеріальності предметів

Зміст роботи:

- Уточнити просторові відношення між предметами.
- Передати матеріальність різних поверхонь (скло, метал, тканина, кераміка).
- Поглибити об'єм предметів через колір і тон.
- Посилити падаючі тіні та рефлекси.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 46

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Навчити студентів досягати цілісності живописного вирішення натюрморту, узгоджувати деталі з загальним колористичним і композиційним рішенням роботи.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 7. Узагальнення живописного рішення

Зміст роботи:

- Уточнити деталі натюрморту.
- Узгодити кольорові та тональні співвідношення всіх предметів.
- Досягти живописної цілісності композиції.
- Узагальнити другорядні деталі.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 47

Тема: Виконання акварельного натюрморту з натури: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (акварель, розмір 50/60).

Мета: Завершити акварельний натюрморт, узагальнити форму, підсилити виразність кольорових і тональних відношень, досягти гармонійної цілісності композиції та професійної завершеності роботи.

Матеріал: акварель

Формат: 50 × 60 см

Кількість занять: 8 (по 2 години)

Заняття 8. Завершення живописної роботи

Зміст роботи:

- Завершити живописне вирішення натюрморту.
- Узагальнити форму та кольорові співвідношення.
- Підсилити виразність світла, об'єму і простору.
- Досягти гармонійної цілісності роботи.
- Провести підсумковий перегляд і аналіз виконаних робіт.

Дата:

Підпис викладача:

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати:

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН 2. *Володіє* поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН 4. *Уміє* аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН 5. *Володіє* технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН 7. *Уміє* графічно, колористично і пластично декорувати предмети ужиткового мистецтва.

ПРН 9. *Знає* комп'ютерно-графічні технології та *вміє* виконувати твори образотворчого мистецтва в цифровому форматі.

ПРН 12. *Володіє* педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

ПРН 13. *Уміє* прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва.

Відповідність компетентностей і програмних результатів

Компетентність / ПРН	Зміст лабораторних занять	Конкретні види діяльності	Результат формування
ЗК1	Аналіз натюрморту, композиційні пошуки	Аналіз постановки, побудова композиції	Здатність аналізувати і застосовувати знання
ЗК2	Основи живопису (тон, колір, перспектива)	Виконання етюдів, натюрмортів	Розуміння предметної області
ЗК10	Художньо-естетична діяльність	Творчі композиції	Формування естетичних цінностей
ФК1	Методика виконання живописних робіт	Поетапне виконання завдань	Перенесення знань у педагогічну діяльність
ПК1	Композиція і художній образ	Побудова композиції	Формування мистецького мислення
ПК2	Техніка акварелі, термінологія	Робота з кольором, тоном	Використання професійної мови
ПК3	Передача об'єму, простору	Моделювання форми	Розвиток художньої майстерності
ПК4	Аналіз робіт	Оцінка композиції	Критичне мислення
ПК8	Колористика, гармонія	Робота з кольором	Формування художнього смаку
ПК9	Організація роботи	Дотримання техніки безпеки	Безпечна діяльність
ПК10	Лабораторні роботи	Виконання і аналіз робіт	Організація навчально-творчої діяльності
РН7	Теоретичні основи живопису	Засвоєння понять	Системні знання
ПРН 2	Термінологія	Використання понять	Професійне мовлення
ПРН 4	Аналіз творів	Аналіз композиції	Аналітичні вміння
ПРН 5	Техніка живопису	Робота аквареллю	Практичні навички
ПРН 7	Декоративність	Стилізація	Творчі вміння
ПРН 9	Формування цифрового портфоліо (Google Drive)	Завантаження фото робіт, систематизація, відбір кращих робіт	Саморефлексія, цифрова грамотність, відстеження розвитку
ПРН 12	Педагогічний малюнок	Демонстрація	Навчальні вміння
ПРН 13	Художні цінності	Творчі роботи	Естетичний розвиток

Лабораторні заняття забезпечують формування професійних компетентностей через практичну діяльність, що охоплює всі етапи виконання живописного твору – від аналізу до завершення.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. К.: Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 62 примірників).
2. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. К.: Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 40 примірників).
3. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач : О.Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
4. Петухова Т. А., Луценко І. В., Піддубна О. М. Особливості розвитку олійного та акрилового живопису в контексті сучасного мистецтвознавства. Вісник науки та освіти. 2025. № 5 (35). С. 2657-2675. ISSN 2786-6165.
5. Піддубна О. М. Живопис у розвитку творчих здібностей майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. Проблеми освіти. 2019. Вип. 92. С. 111-115.
6. Піддубна О. М. Формування мистецької культури школярів за допомогою творів живопису // Сучасна українська освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих : зб. наук. праць VI Міжнар. наук.-прак. інтернет-конф., 27 лют. 2019 р. : [наук. ред. О.І. Шапран; уклад.: Ю. П. Шапран, Н. П. Онищенко]. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 59-64
7. Піддубна О.М. Значення начерків у художньо-творчій діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Житомир, 2016. Вип. 2 (84). С. 107-112.
8. Пісьо С. Я., Піддубна О. М., Козік В. В. Синтез академічного живопису та пластичної анатомії в концептуальному дизайні: пошук нових вимірів творчості. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. Вип. 78, т. 2 (78). С. 102–110. ISSN 2308-4863.
9. Яремків М. Композиція. Тернопіль: «Підручники і посібники». 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 1 примірника).
10. Piddubna O., Pylnik R., Pichkur M., Poluden L., Sotska H., Maksymchuk A. Pedagogical Mechanisms to Activate the Creative Development of Students of Art and Pedagogical Specialties of Higher Education Institutions by Means of the Latest Art. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala. 2023. Vol. 15, Iss. 3, P. 1-14.

Додаткова:

1. Альбом художніх робіт здобувачів вищої освіти (освітній рівень: бакалавр, спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), спеціальність 015 Професійна освіта (Дизайн)). Авт. вступ. статті та упоряд. альбома Піддубна О. М., Колесник Н. Є. Житомир. Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 40 с.: іл.+CD

2. Гілязова Н.М. Рисунок. Живопис: навчальний посібник. Івано-Франківськ.: Симфонія форто, 2000. 112 с.
3. Кім О. О., Піддубна О. М., Корницька Л. А. Відродження стародавніх мистецьких технік у сучасному світі. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 44-49. ISSN 2308-4863.
4. Піддубна О. М. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. редакцією В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 70-79
5. Піддубна О. М. Формування професійної компетентності вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення предметів «Малюнок» й «Живопис» під час виконання начерків. Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. пр. У 2 ч. Ч. 1. Житомир, 2017 р. С. 282-285
6. Сковронський В.М. Технологія живопису та декоративно-прикладного мистецтва : навч. посіб. К. : КНУКіМ, 2007. 207 с.

Інтернет ресурси:

1. Oil Painting Tips // Patreon Highlights. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=Vnvh86OMhbs>
2. Portrait Painting Tutorial // A Strategy for Success. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=KerRXbVq8rE>
3. Акварель [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=1eANXuBNIW4>
4. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
6. Портал: Живопис. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB:%D0%96%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81>
7. Рисунок. Живопис: навчальний посібник / Н.М. Гілязова. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://issuu.com/i.grebeniuk80/docs/>